

DÉLMAGYARORSZÁG

SZEGED. Szerkesztőség: Somogyi uca 22. I. em. Telefon: 23-33. Kiadóhivatal, Könyvtár és jegyiroda: Aradi uca 8. Telefon: 13-06. Nyomda: Lőw Lipót uca 19. Telefon: 13-06. Távirat és levélcím: Délmagyarország, Szeged

Szerda, 1937 április 7.

Ara 10 fillér

XIII. évfolyam, 77. sz.

ELŐFIZETÉS: Havonta helyben 3,20 vidéken és Budapesten 3,60, külföldön 6,40 pengő. - Egyes szám ára hétköznap 10, vasár- és ünnepnap 10 fill. Hirdetések (elvétele tarifája szerint). Megjelenik hétfő kivételével naponta reggel.

Juhász Gyula

(A Délmagyarország munkatársától.) Am től hosszú, szomoru esztendők óta félt az egész irodalmi világ, aminek bekövetkezését mindenki szinte bizonyosra vette, az kedden, ezen a bolondos, szeszélyes áprilisi napon bekövetkezett. Juhász Gyula, a magyarság leghalkabbszavu, talán legmélyebb és legigazibb érzésű költője — a halk szegedi dallamok szomoru hegedűse — meghalt.

Bizonyosra vette, reszkető félelemmel várta mindenki ezt a hirt és most, hogy fekete szárnyakkal mégis fölroppent a gyászos magyar firmamentumra, megdőbbenést kelt minden szíven. Megdőbbenést, mert a bizonyosság mögött is parázslott a bizakodás, hogy talán mégse következik be ez a tragédia, talán megtörténik a csoda és visszaadja az életnek, a magyarságnak az esztendőket óta hallgatós, törőtlantu költőt, visszaadja neki is a hitét, az egészségét, régi hangját, olthatatlan életszerelmét a halál vágyása és szerelme helyett, amely közel tíz esztendővel ezelőtt olyan könyörtelen marokkal szorította lelkére a maga acélbilincseit.

De a csoda nem következett be. Juhász Gyula életének melegsivű és éberszemű örözi között álltörte börtönnéklérzett életének falait és a halálba szökött.

Hosszu, szomoru esztendőket óta tartó betegsége alatt szinte elvetemülten gyűjtögette a mérget, amit orvosságából esent el apránként, észrevétlenül, hogy felkészüljön határtalan passzivitása közben erre a végső, aktív cselekedetre. Sokszor megkísérelte már, de sokszor nem sikerült. Most minden maradék erejét összeszedte és végrehajtotta azt amire olyan régen készült, amire jobban vágyott, mint az élet minden, számára talán amugy is elkallódottnak hitt öröme.

A veronát elvégezte a maga gyilkos, romboló munkáját, végkép elaltatta azt, aki dlmodozva élte, amíg élte életét és aztán, amikor a súlyos betegség, a gyógyíthatatlan melankólia kltapta belőle a színek, a hangulatokat, az dlmokat, a vágyakat, a soha be nem teljesülőket, barna komorságba börtönözve, önkéntes szdműzelésbe hajtotta, négy fal közé zárta. Néha-néha úgy látszott, hogy mégis leomolnak ezek a falak, hogy megtörténik a csoda. Néha-néha kiröppent egy-egy új Juász-dal, biztatós jelnek de aztán annál mélyebb volt a csönd, ami utána következett. Nemrég, alig egy évvel ezelőtt, ápolói, barátai, összelopkodták tőle ezeket a betegség alatt született verseket és kiadták

új Juhász-kötetként, amelynek címül egyik verse címét adták: „Fiatalok, még itt vagytok!” De ezek a versek már tele voltak halálvárással, reménytelenséggel, Hazug volt a cím is, csak biztatás akart lenni a költő felé is, aki már régóta hirdeti, hogy nincsen itt többé.

Az utolsó veronáltabletták

Juhász Gyula kedden este a szegedi idegklinikán halt meg váratlanul. A magával és az emberekkel meghasonlott költő sajátkezüleg vetett véget az életének. Délután a Fodor-ucca 6. szám alatt levő lakásán édesanyja vette észre, hogy a költővel valami történt, mert mozdulatlanul feküdt az ágyán és hiába szölitotta, nem felelt. Intézkedésére a mentők beszállították a klinikára. Akkor még senki sem sejtette, hogy Juhász Gyula végzetes öngyilkossági kísérletet követett el. Csak a klinikán, a tüzetesebb vizsgálat során derült ki a valóság: Juhász Gyula veronállal kísérelt meg öngyilkosságot.

Beszállításkor még élt, de már nem sokáig. A mérge néhány órán belül este fél 8 órára végzett vele.

Megállapították, hogy Juhász Gyula hosszabb idő óta készült az öngyilkosságra, az alátámasztó kapott veronáltablettákat gyűjtögette azzal a céllal, hogy amikor már elegendő mennyiségű lesz belőle, elköveti az öngyilkosságot. Az egész mérge nem volt sok, amit bevett, azonban legyöngült szíve nem tudott megbirkózni a veronál hatásával, hiába igyekeztek az orvosok minden erejükkel azon, hogy megmentsék Juhász Gyulát az életnek.

A halálesetet jelentették a rendőrségnek, amely megállapította, hogy kétségtelenül öngyilkosságot követett el. Holtteste az esti órákban is a klinikán feküdt, a továbbiakról még nem történt intézkedés.

54 év

Juhász Gyula fiatal volt még. Ötvennégy esztendő. Talán születésnapja érlelte meg egyensúlyát veszített lelkében a szörnű elhatározást. Ezek az ápriliseleji születésnapok egész életében tragikusan hatottak rá. A halált idézték mindig eléje. Tavasszal akart meghalni mindig, tavaszi halálra vágyott. Azért imádkozott, hogy akkor meghessen el, amikor az élet érkezik, amikor virággal himezi tele a földet a természet. Most teljesedett ez a vágya. Elvitte magával ugyanaz a bolondos április, mint amellyel elhozta ide, Szegedre, ötvennégy évvel ezelőtt, 1883-ban.

Az élete — magyar költő élete volt, a garabonciás. Ugyanaz az élet, vagy a folytatása annak, amit Balassi Bálint, Csokonai Vitéz Mihály, Petőfi Sándor, Ady élt. A legigazabb, a legmagyarabb dalo-

sok életét. Apja postafőosztály volt, távirász, ahogyan megénekelte néhány felejthetetlen versében. Titokzatos drótokkal babrált, drótokkal, amelyek behálózta az egész kulturvilágot és lüktetésük ott lüktetett a kis Gyula diák szívében. A szobájában a magyar Sasfiók, Petőfi Zoltánka emléke élt. Zoltánka kosztosdiák volt Juhász Gyula nagyszüleinél, az Ipar-uccai házban. Juhász Gyula talán ezt az életet is folytatta.

Szegeden diákoskodott, az öreg gimnáziumnak volt eminens növendéke. Aztán kispap lett. A zárda lelke a lelkébe költözött és nem vészett ki belőle soha. A legvéresebb, a legkevésbélenbb, a legvadabb viharok közepette sem. Mégis megvált a kolostortól, ahová mindig visszavágyott. Vitte magával a kolostort egész életén keresztül a szíve legmélyén.

Aztán a tanári pályát választotta. A budapesti egyetemre iratkozott be és itt ismerkedett meg az új magyar igék fiatal hirdetőivel. Négyessy László híres irodalmi szeminariumának volt a tagja, Tóth Árpáddal, Kosztolányi Dezsővel és a többi fiatalal, akinek a lelkében már égett az új Magyarország. Aztán megkapta a tanári diplomáját. Végigvándorolt mint tanár, mint a magyar kultúra fanatikusa, prédikátora a magyar végeket. Allomások: Nagyvárad, ahol megszületett a Holnap és ágvánál Juhász Gyula együtt babáskodott: Adyval, Emőd Tamással, Duttika Ákos-sal, meg a többiekkel, Máramarosziget, a sziget hangulatok és versek termőföldje, Szakolca, ahol kis tót gyermekek szívébe oltotta be a magyarság szerelmét, Léva, ahol régi magyarok emléken merengett és Makó, az elhagyott, szomoru magyar Alföldnek ez a szomoru fészke, ahol mégis lázadó erővel izzott az akarat: kimenekülni a porból, a szürkéségből.

A melankólia és az első kísérlet

Tíz évi tanárkodás után és ebbe a tíz esztendőbe beleesett a négyesztendő katalizma, a háború is, elkövetkezett az első betegség, az első öngyilkossági kísérlet. A fiatal tanárköltő lelkében fölbukkant a sápadtarcu rém, a melankólia és Juhász Gyulát súlyos betegenszállították be a Mravcsik-klinikára. Egy évig gyógyították itt, csöpögtették bele az élet-vágyát, végül, úgy látszott, hogy meggyógyult. Aztán, szintén így, tavasz táján, beleült egy dunai ladikba, eloldotta a partról és hagyta, hogy vigye magával a víz. Kis pisztollyal akarta megrövidíteni a végtelenbe irányított utat, de a golyó nem ölte meg Juhász Gyulát átlőtt mellet találta meg a gazdtalan ladik fenekén. Kórházba vitték, meggyógyították, de a golyó — a halál szörnű jegygyűrűjeként — ott maradt mindig a szíve közelében.

Mire felgyógyult, már összeomlott a régi világ és a glóbuszok a forradalmak és ellenforradalmak viharai tomboltak.

Juhász Gyula jelentkezett volna, hogy folytassa a tanárkodást, de a nagy zűrzavarban nem tudta hol, kinél kell jelentkeznie. Akinél.